

ความรู้ ที่คนคิด และการใช้งานไมโครคอมพิวเตอร์ ต่อระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณะ
ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จังหวัดชลบุรี

นายวินัย มหมนต์เจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-373-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

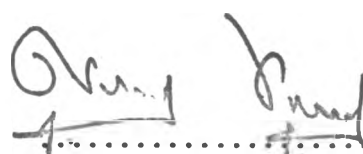
KNOWLEDGE, ATTITUDE AND USAGE OF MICROCOMPUTER FOR HEALTH
INFORMATION SYSTEM AMONG HEALTH CENTER WORKERS, LOP-BURI PROVINCE.

Mr. Winai Mahamonjaron

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science
Department of Preventive and Social Medicine
Graduate school
Chulalongkorn University
Academic Year 1996
ISBN 974-636-373-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความรู้ ทัศนคติ และการใช้งานไมโครคอมพิวเตอร์ ต่อระบบข้อมูล
 ชาวสารสาธาณสงฆ์ ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จังหวัดลพบุรี
 โดย   นายวินัย มหมนต์เจริญ
 ภาควิชา   เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ นายแพทย์ไพบูลย์ โฉ่หิ้นทร

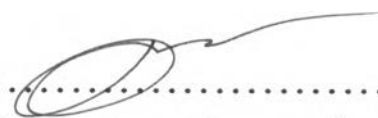
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

 .....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 .....ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ นายแพทย์วรวิทย์ ทัดตากร)

 .....อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ศาสตราจารย์ นายแพทย์ไพบูลย์ โฉ่หิ้นทร)

 .....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์พรณรงค์ โชติวรรณ)

 .....กรรมการ
 (นายแพทย์ณรงค์ กษิติประดิษฐ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

วินัย มหมนต์เจริญ : ความรู้ ทักษะ และการใช้งานไมโครคอมพิวเตอร์ ต่อระบบข้อมูล
ข่าวสารสาธารณสุข ของเจ้าหน้าที่สถานอนามัย จังหวัดลพบุรี (KNOWLEDGE, ATTITUDE
AND USE OF MICROCOMPUTER FOR HEALTH INFORMATION SYSTEM AMONG
HEALTH WORKERS, LOP-BURI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : ศ.นพ. ไพบูลย์
โล่ห์สุน.
.กษาร่วม : ผศ.นพ.พรพงศ์ โชติวารณ ; 132 หน้า. ISBN 974-
636-373-5.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้ ทักษะ และการใช้งานไมโครคอมพิวเตอร์
ต่อระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข ของเจ้าหน้าที่สถานอนามัย ในจังหวัดลพบุรี ประชากรที่ศึกษา คือ
เจ้าหน้าที่สถานอนามัยทั้งหมดในจังหวัดลพบุรี 128 สถานอนามัย จำนวน 324 คน วิธีการวิจัยเป็นแบบ
การสำรวจเชิงพรรณนา ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม โดยได้รับคืนแบบ
สอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 277 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.5

ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่สถานอนามัย มีความรู้เรื่องไมโครคอมพิวเตอร์ (Hardware &
DOS) ขึ้นพื้นฐาน และระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 62.4 คะแนนเฉลี่ย 15.23
จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีทัศนคติต่อการนำไมโครคอมพิวเตอร์ มาใช้ในระบบข้อมูลข่าวสาร
สาธารณสุขระดับสถานอนามัย อยู่ในระดับที่ดี โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.95 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน
มีการใช้งานไมโครคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 24.9 ใช้ประจำร้อยละ 10.2 ลักษณะงานที่ใช้ คือ การ
เก็บรวบรวมข้อมูล การจัดพิมพ์รายงาน การนำเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ
71.0, 69.6, 27.5 และ 17.4 ตามลำดับ มีความรู้ในการดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 27.1

ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างลักษณะตัวแปร กับความรู้ ทักษะ และการใช้งาน
ไมโครคอมพิวเตอร์พบว่า มีตัวแปรที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความรู้ กับวุฒิการศึกษา
ในปัจจุบัน ($P = 0.006$) ความรู้ กับ การผ่านการอบรมคอมพิวเตอร์ ($P = 0.001$) การใช้งาน
คอมพิวเตอร์ กับ เพศ ($P = 0.014$) ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า ความรู้คอมพิวเตอร์ และการใช้งาน
คอมพิวเตอร์ ของเจ้าหน้าที่สถานอนามัย ควรได้รับการพัฒนาและสนับสนุนให้สูงขึ้น

ภาควิชา.....เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม.....
สาขาวิชา.....เวชศาสตร์ชุมชน.....
ปีการศึกษา.....2539.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

#C845321: MAJOR COMMUNITY MEDICINE

KEY WORD:

: HEALTH INFORMATION SYSTEM/ MICROCOMPUTER/ HEALTH CENTER WORKERS
WINAI MAHAMONJARON : KNOWLEDGE, ATTITUDE AND USAGE OF MICROCOMPUTER
FOR HEALTH INFORMATION SYSTEM AMONG HEALTH CENTER WORKERS, LOP-BURI
PROVINCE. THESIS ADVISOR : PROFESSOR. DR. PAIBOOL LOHSOONTHORN,
ASST. PROF. DR. PORNARONG CHOTIWAN, 132 PP. ISBN 974-636-373-5.

The objective of this study is to investigate the knowledge, attitude and use of microcomputer towards health information system among health center workers of Lopburi Province. The questionnaires were mailed to 128 health center 324 subjects. The return rate of the questionnaires was 85.5 %

The finding indicated that health center workers had a low basic knowledge in microcomputer towards health information system 62.4 % . Mean was 15.23 out of 30. Most of the health center workers had positive attitude towards the use of microcomputer for health information system. Mean was 3.95 out of 5. In practice, the health center workers used microcomputer 24 % . The use of microcomputer in daily routine work was 10.2 % . Micro computer was used for collecting data, typing report, presenting data and analyzing data. (71.0 %, 69.6 %, 27.5 % and 17.4 % respectively)

There are statistically significant differences between the knowledge and education ($p=0.006$), the knowledge and computer training ($p=0.001$), the use of microcomputer and sex ($p=0.014$). This study concluded that the knowledge and use of microcomputer should be improved among health center worker.

ภาควิชา เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

สาขาวิชา เวชศาสตร์ชุมชน

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากศาสตราจารย์ นายแพทย์ไพบูลย์ โฉมสันทกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์พรพงศ์ โชติวรรณ และนายแพทย์ณรงค์ กษิติประดิษฐ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ และชี้แนะในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณนายแพทย์บรรจงค์ พันธชาติ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสระบุรี และคุณพีระพงศ์ ตามตะคุ สาธารณสุขอำเภอวังม่วง เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอวังม่วง และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในการทดสอบแบบสอบถาม ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนายแพทย์สุวิยะ วงศ์คงคาเทพ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดลพบุรี นายแพทย์ ประจักษ์ วัฒนะกุล นายแพทย์ ธิ ด้านเวชกรรมป้องกัน ทันตแพทย์หญิงสุณี วงศ์คงคาเทพ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านทันตกรรมป้องกัน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี ที่ให้ความช่วยเหลือในการประสานงานการเก็บ ข้อมูล และแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณวิเชียร รักษ์วิศิษฐ์กุล หัวหน้าฝ่ายแผนงานและประเมินผล คุณมาโนช สดสาธิตา นักวิชาการสาธารณสุข ฝ่ายสาธารณสุขและประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนงานและประเมินผล สาธารณ สุขอำเภอ เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และสถานอนามัยทุกแห่ง ในจังหวัดลพบุรี ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการเตรียมการ และเก็บข้อมูล จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาเวชศาสตร์ชุมชน ตลอดจนบุคคลอื่นๆ ที่มิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ อันมีส่วนเกี่ยวข้องและให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยบางส่วนทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดี คุณค่า และประโยชน์ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแก่ บุพการี ครู-อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และให้ความเมตตากรุณา แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

วินัย มหมนต์ เจริญ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย.....	1
คำถามของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	8
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
ปัญหาจริยธรรม.....	9
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	9
2. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ทฤษฎีด้านพฤติกรรมศาสตร์.....	10
แนวความคิดพื้นฐานของระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข.....	16
วิวัฒนาการของระบบข้อมูลข่าวสาร.....	18
วิวัฒนาการของระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี.....	21
ไมโครคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมการใช้งาน.....	26
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. วิธีดำเนินงานวิจัย.....	39
รูปแบบการวิจัย.....	39
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	39
ระยะเวลาดำเนินการวิจัย.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การรวบรวมข้อมูล.....	43
การประมวลผลข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4. ผลการวิจัย.....	46
อภิปรายผลการวิจัย.....	95
5. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปผลการวิจัย.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	106
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	107
เอกสารอ้างอิง.....	108
ภาคผนวก.....	113
แสดงค่าความชุกและอำนาจการจำแนก.....	114
แบบสอบถาม.....	116
ประวัติผู้วิจัย.....	133

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวนกรรมาธิการ.....	47
4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี ที่มีเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ และระบบการติดต่อสื่อสาร.....	48
4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะทางประชากร.....	49
4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาขั้นต้น และหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	51
4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาขั้นต้น และวุฒิการศึกษาในปัจจุบัน.....	52
4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาต่อเนื่อง จากวุฒิการศึกษาเดิมเมื่อแรกบรรจุ.....	53
4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และระยะเวลาการปฏิบัติราชการ.....	54
4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และระยะเวลาการปฏิบัติราชการใน สถานีนอนามัยปัจจุบัน.....	55
4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามวิธีการศึกษาความรู้คอมพิวเตอร์.....	56
4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามการผ่านการอบรมคอมพิวเตอร์ และหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	57
4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี ที่มีความต้องการใช้งานคอมพิวเตอร์.....	58
4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ(ปี) และหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนามือ ในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาในปัจจุบัน และหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	60
4.14 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนามือ ในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาในปัจจุบัน.....	61
4.15 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้ไมโครคอมพิวเตอร์ (Hardware, DOS และระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข).....	62
4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีนามือ ในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับความรู้คอมพิวเตอร์.....	63
4.17 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้ไมโครคอมพิวเตอร์ (Hardware, DOS และระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข) จำแนกตามอายุ.....	64
4.18 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้ไมโครคอมพิวเตอร์ (Hardware, DOS และระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข) จำแนกตามลักษณะ ตัวแปร.....	65
4.19 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้ไมโครคอมพิวเตอร์ (Hardware, DOS และระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข) จำแนกรายอำเภอ.....	67
4.20 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้ไมโครคอมพิวเตอร์ (Hardware, DOS และระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข) จำแนกตามระยะ เวลาในการปฏิบัติราชการ.....	68
4.21 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนทัศนคติ ของเจ้าหน้าที่สถานีนามือ ในจังหวัดลพบุรี.....	69
4.22 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับทัศนคติ ของเจ้าหน้าที่สถานีนามือ ในจังหวัดลพบุรี.....	70
4.23 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนทัศนคติ ของเจ้าหน้าที่สถานีนามือ จำแนกตามกลุ่มอายุ.....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.24 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนทัศนคติ ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จำแนกตามลักษณะตัวแปร.....	72
4.25 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนทัศนคติ ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จำแนกรายอำเภอ.....	75
4.26 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามการใช้งานคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน.....	76
4.27 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีการใช้งาน.....	78
4.28 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัญหาที่พบในการใช้งานคอมพิวเตอร์.....	80
4.29 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ในจังหวัดชลบุรี ที่ทราบถึงการดูแลรักษาเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์.....	83
4.30 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ในจังหวัดชลบุรี ที่ทราบถึงการใช้งานฐานข้อมูลระดับตำบล.....	84
4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จากคะแนนความรู้ ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จำแนกตามลักษณะตัวแปร.....	85
4.32 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จากคะแนนความรู้ ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ที่มีลักษณะตัวแปรที่แตกต่างกัน.....	87
4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จากคะแนนทัศนคติ ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จำแนกตามลักษณะตัวแปร.....	90
4.34 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จากคะแนนทัศนคติ ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ที่มีลักษณะตัวแปร.....	92
4.35 เปรียบเทียบการใช้งานไมโครคอมพิวเตอร์ กับลักษณะทางประชากร และสังคม ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย.....	94
6.1 แสดงค่าความยากง่าย และอำนาจการจำแนก ของแบบสอบถามในการวิจัย.....	114